

Õiglase ülemineku protsessi
juhtkomisjoni koosoleku
PROTOKOLL

25.10.2021 nr 14-7/7476-1

Tallinn

Koosoleku toimumise kuupäev ja koht:
29.09.2021, Ida-Virumaa (Kiviõli Seikluskeskus)

Algus kell 13.00

Lõpp Kell 16.30

Juhatas: Jaak Aab
Protokollis: Ivan Sergejev

Võtsid osa (komisjoni liikmed ja asendusliikmed): Jaak Aab, Kaia Sarnet, Priidu Ristkok, Kadri Tali, Erik Puura, Johanna Maarja Tiik, Hallar Meybaum, Hardi Murula, Kristi Klaas, Kristjan Sahtel, Madis Vasser, Mare Roosileht, Margus Ilmjärv, Maris Mälzer, Meelis Tint, Pille Sööt, Piret Hartman, Sander Vaikma, Sandra Salom, Sille Kraam, Teet Kuusmik, Timo Tatar, Tõnis Seesmaa, Kaupo Sempelson.

Kutsutud: Kaire Luht, Tarmo Kivi, Ivan Sergejev, Risto Kask, Andres Kikas, Kaarel Lehtsalu, Kaie Nurmik, Maris Paumets, Olga Gnezdovski, Marilyn Sternhof, Regina Sergejeva, Ramon Nahkur, Toomas Murulo.

PÄEVAKORD:

1. Koosoleku sissejuhatus, päevakava ja vahepealsete arengute ülevaade (Riigihalduse minister Jaak Aab, õiglase ülemineku protsessi koordinaator Ivan Sergejev);
2. Õiglase ülemineku fondi (edaspidi: *ÕÜF*) meetmete tutvustused ministeeriumite poolt (ministeeriumite vastavad meetmeomanikud);
3. Ettevõtluse teadmismahukuse kasvatamise toetusmeetme arutelu (Kaie Nurmik, MKM, ning Toomas Murulo, HTM);
4. Üldised küsimused, koosoleku kokkuvõtted.

1. Koosoleku sissejuhatus, päevakava ja vahepealsete arengute ülevaade

Riigihalduse minister Jaak Aab avas koosoleku, tutvustas päevakava ja vahepealseid arenguid Ida-Virumaa õiglase ülemineku kava koostamise protsessis:

- Peame arutama ministeeriumitega, milliseid *ÕÜF* meetmeid saab varem rakendada. Seda pärast Vabariigi Valitsuse (edaspidi: *VV*) poolt Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava ja partnerlusleppe (edaspidi: *PLOP*) heakskiitmist;
- Ettepanekuid ootame kirjalikult 2 nädala jooksul pärast koosolekut, täna eelkõige põhimõttelised küsimused meetmete sisu kohta;

- Edasine: kui PLOP on VV poolt kinnitatud (eeldatavalt jaanuar – veebruar 2022.a), edastatakse kava Euroopa Komisjonile (edaspidi: *EK*) ametlikuks kooskõlastamiseks. 2022.a. keskel on kava EK poolt eeldatav heaks kiitmise aeg. Kui VV's arutelu, siis vaja Rahandusministeeriumi ja teiste ministeeriumide vahel kokku leppida, milliste meetmetega koheselt võimalik minna edasi (kui on kindlus et EK'ga lahtisi küsimusi pole), riigieelarve sildfinantseerimisega saab varem rahastada. Need kokkulepped vaja enne VV otsustamist kokku leppida;
- Toimumas on ka õlitehase arutelu EK'ga.

Rahandusministeeriumi (edaspidi: *RAM*) õiglase ülemineku protsessi koordinaatori, Ivan Sergejevi täiendused:

- Viimane juhtkomisjon toimus mais, suve jooksul on toimunud mitmeid erinevaid kohtumisi, arutelusid, fookusgrupe, et täpsustada meetmete sisu ja ülesehitust;
- Protsessis on mõned meetmed jagunenud kaheks: Keskkonnaministeeriumi ja Sotsiaalministeeriumi koostöös arendatav Keskkonna ja biomonitoringu meede läks kaheks eraldi meetmeks, samuti Teadusmahukuse meede jagunes kaheks.
- Kava eelnõu on koostamisel – juhtkomisjonile esitatud tagasisideks suvel, EK'le oleme saatnud mitmeid tööversioone, praegu ootame ametlikumat tagasisidet (EK kasutab ka eksperti oma hinnangute taustaks). Põlevkiviõli tehase ehitusotsuse seosed ülemineku kava heaks kiitmisega EK poolt jätkuvalt aruteluteemaks, Eesti ei soovi kahe teema sidumist, uute reeglite loomist pärast ÖÜF määruse heakskiitmist;
- Oktoobri alguses avalikustatakse PLOP ja toimub ka selle keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruande avalik väljapanek – kuu aega tagasisideks;
- 14.09 korraldasime ministeeriumite meetmeomanikega „sünkroniseerimise koosolekut“, kus käsitlesime ÖÜF meetmestikku „kliendi“ vaatest, konkreetselt kohaliku noore, kohaliku ettevõtja ning põlevkivisektori töötaja vaatenurgast. Noorte jaoks on kõige olulisem elukeskkond: vaba aeg ja elukondlik kinnisvara olemasolu. Põlevkivitöötajale vaja ühist akent erinevate toetuste juurde jõudmist. Ettevõtjale on vaja tõsist motivatsioonipaketti ja stimulatsioonipaketti.
- Oktoobris toimub ka ÖÜF kava mitteametlik esitamine EK'le nn „interservice consultation'i“ jaoks.

Ida-Viru omavalitsuste liidu (edaspidi: *IVOL*) õiglase ülemineku platvormi koordinaatori, Hardi Murula täiendused:

- Maakonna arengustrateegia esmane eelnõu avalikustatud veebis alates 20.09, tagasisidet oodatakse 2022. a jaanuari lõpuni. Märtsis tahaks valmis saada eelnõu ja volikogudele saata.

Komisjoni liikmete poolt tõstatatud küsimused / seisukohad / arutelu:

1. *Küsimus*: Kuidas edenevad läbirääkimised EK'ga põlevkivi (edaspidi: *pk*) kui maavara osas?
Vastus: Protsess käib, sama info, mis läheb avalikustamisele, läks ka EK'le, sh suurettevõtete projektiideed – tuha kasutus, pk kasutus ilma õlitootmise seoseta, teiste materjalide põhjal õli tootmine jms. Vaatame, mis tagasisidet EK'lt tuleb.

2. ÖÜF meetmete tutvustused ministeeriumite poolt:

- Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (MKM) energeetika ja maavarade asekanstler Timo Tatar tutvustas MKM'i poolt väljatöötamisel olevat meetet „Kaugkütte lahti sidumine põlevkivist“:

Meede on ennekõike suunatud Narva linna jaoks, sest seal on potentsiaalselt probleem suurim. Taotlesime esialgu vahendeid rohkem, kuid nüüd on kinnitatud 20 M€ ja see seab oma piirid. Meetme disaini mõttes on suurim valikukoht täna, kas lubada meetmega ka Balti EJ 11. bloki konverteerimist 100% puidule või lubada meetmega üksnes uut tootmisseedet (kas siis nt. biomassi katlamaja või kõrge tõhususega ning Narva linna soojuskoormuse jaoks optimeeritud biomassi elektri- ja soojuse koostootmisjaam). Suurimad riskid Balti 11 bloki konverteerimisel on seotud plokki vanusega (Balti elektri- ja soojusjaam on rajatud 1950-ndatel ja 1960-ndatel) ning regulatiivse riskiga, kas järgmise 30 aasta jooksul muudetakse biomassi kasutamine nii suurtes elektritootmisüksustes taastuvenergia tootmise eesmärgil võimatuks. See surve on juba täna päris suur.

Kohtla-Järves / Jõhvis on hetkel põlevkivi uttegaasi soojusel küttelahendus – kui tuleb puidu rafineerimise tehas, siis selle projekti raames saaks asendada ka täna lahendus. Kohtla-Järve lahendus oleks tselluloositehas, seega võrreldes Narvaga pole seal vajadust sekkuda nii kiiresti.

Komisjoni liikmete poolt tõstatatud küsimused / seisukohad / arutelu:

1. *Küsimus:* Kas saab vahendeid meetmete vahel ümber tõsta?
Vastus: Vajadusel, jah.

- Sotsiaalministeeriumi (SOM) Rahvatervise osakonna nõunik Ramon Nahkur kandis ette „PARC tegevuste ja biomonitoringu“ meetet:

PARC – kemikaalide riske hindav partnerlus keemiatööstuse riskide hindamiseks, tegevusteks mh laborite võimekuse parandamine. Loob eeldused selleks, et keemiaettevõtted saavad oma tooteid ohutult arendada ja toota. Biomonitoring – kõige täpsem teaduslik meetod keskkonnamõjude määramiseks – mis kemikaalid mõjutavad tervist. Peamiselt hõlmab vereproovide võtmist ja analüüsimist. Hõlmab pk sektori töötajaid, aga soov teha tulevikus ka jätku-uuring, et tekiks ajaline võrdlusmoment.

Komisjoni liikmete poolt tõstatatud küsimused / seisukohad / arutelu:

1. *Küsimus:* Mis on terviserikkumise puhul sekkumine? Ettepanek: meetme raames võiks toetada ka kahjulikke ainete asendamist ohutumatega. Võiks kas PARC tegevusest või teadmismahukuse meetmest toetada?
Vastus: Jah, üks lahendus negatiivsete mõjude ilmnemisel võiks olla ohtlike ainete asendamine vähemohhtlikega, mitte lihtsalt tegevuse keelamine / lõpetamine, eeldab ettevõtjate teadlikkust. Meetme maht on aga liiga väike, et seda meetmest toetada.
2. *Küsimus:* Kas analüüsitakse ka tulevaste ainete mõju?
Vastus: Jah, tulevikus saab teha kordusuuringut.

- Keskkonnaministeeriumi (KEM) Eelarve- ja strateegiaosakonna nõunik Olga Gnezdovski tutvustas meetet „Põlevkivi kaevandamise ja töötlemisega seotud keskkonnaprobleemide lahendamine“:

Meetme tegevused hõlmavad jääkreostusobjektide ohutustamist, suletud kaevanduste varingute ja vajumite likvideerimist, Kurtna järvede veerežiimi taastamist,

põhjaveekihtide rikkumisest tingituna ühisveevärgi varustuskindluse uuringu teostamist, Vaivara ohtlike jäätmete prügilala laiendamist, jm.

Komisjoni liikmete poolt tõstatatud küsimused / seisukohad / arutelu:

1. *Küsimus:* Kas tööstuspärandi reorganiseerimine kinnisvarana on meetmest väljas?
Vastus: Jah, on väljas.

2. *Küsimus:* Mis on riiklik kaasfinantseering?
Vastus: Omafinantseering.

- SOM Hoolekande osakonna nõunik Regina Sergejeva tutvustas SOM meedet „Ühiskondlikku muutust toetavate sotsiaal- ja tervisteenuste arendamine“:

Fokuseeritakse kohalike sotsiaal- ja tervishoiuteenuste integratsiooni ning kvaliteedi parandamisele läbi kolme tegevuse: 1) integreeritud (sotsiaal- ja tervishoiu) teenuste arendamine, pakkumine ja kättesaadavuse parendamine Ida-Viru piirkonnas; 2) tervishoiu ja sotsiaalvaldkonnas töötavatele spetsialiste motivatsioonipakett loomine, et motiveerida neid valima oma karjäärkohaks Ida-Viru piirkond; 3) innovatsiooni- ja arendusfondi loomine Ida-Virumaal sotsiaal- ja tervishoiu valdkonna teenuste arendamiseks ning pakkumiseks.

Komisjoni liikmete poolt tõstatatud küsimused / seisukohad / arutelu:

1. *Küsimus:* Kas mõeldud ka ennetustegevustele, nt liikumine?
Vastus: Ei ole eraldi eesmärgina sees.

- RAM Õiglase ülemineku koordinaator Ivan Sergejev tutvustas meedet „Ida-Viru KOV investeeringud ülemineku mõjude leevendamiseks“:

Eesmärgiks on toetada Ida-Viru kohalikke omavalitsusi põlevkivist väljumisest tingitud mõjudega kohanemisel. Meede põhineb investeeringute kaval, projektide eelvaliku investeeringute kavasse lisamiseks teostab IVOL. Samas, regionaalvaldkonnas on olemas ka mitu muud meedet, nii et erinevate meetmete võimalusi peab vaatama koos. Lisaks on olemas ka SOM ja HTM meetmed, kus suured eelarved taga teistest fondidest. Plaanis on teha arutelu Ida-Viru KOVidega, kus vaatamegi mitut meedet korraga. Oluline kitsaskoht on elukondlik kinnisvara, aga seda ei saa ÖÜF'i raames lahendada. On teatud võimalused muudest allikatest – tühjenevate korterite piloodi järgmine etapp Ida-Viru Programmist, korterelamute rekonstrueerimise meede jm.

Komisjoni liikmete poolt tõstatatud küsimused / seisukohad / arutelu:

1. *Küsimus:* Kas hinnatakse ka pk ressursitasu laekumise vähenemise mõjusid ja nende leevendamist projektide otsustamisel?

Vastus: Kulude vähendamine üks võimalik lahendus, aga aruteluks ka muud vajadused. Ettevalmistamisel on keskkonnatasude põhimõtete põhjalikum ülevaatamine, seega tulevasi mõjusid Ida-Viru KOV'idele veel vara hinnata.

2. *Ettepanek (Piret Hartman):* Hariduse- ja sotsiaalvaldkonnas on palju muud raha, ehk pigem võtta nende valdkondadega seotud projektid siit meetmest välja.

- RAM Õiglase ülemineku koordinaator Ivan Sergejev tutvustas meedet „Piirkondlike algatuste toetus õiglaseks üleminekuks“:

Toetatakse piirkonna partnerite algatatud põhivarainvesteeringud või rohujuure arendus-, teadlikkus- ja koostöötegevusi sisaldavad projekte nt hariduse ja sotsiaalse kaasatuse valdkonnas; oskuste arendamist; keskkonnateadlikkuse ja ringmajanduse edendamist; kohaliku identiteedi (sh tööstuspärandi ja kohaliku kultuuri) säilimist, arendamist ja mõtestamist; noortele suunatud ja noorte algatatud tegevusi, jms.

Komisjoni liikmete poolt tõstatatud küsimused / seisukohad / arutelu:

1. *Ettepanek (Piret Hartman):* Võiks mõelda „pehme“ ja „kõva“ tegevuste rahalisele suhtele – investeeringud ei tohiks domineerida kui on soov, et väikesed ühendused oma tegevusi ellu viiksid ja aktiveeruks. 10 000€ võib olla liiga kõrge sisenemispriir kohalikele väikestele tegijatele.
- MKM Majandusarengu osakonna nõunik Andres Kikas tutvustas meedet „Ida-Viru suurinvesteeringute toetus“:

Meetme eesmärk, sihtgrupp, toetatavad tegevused jm parameetrid pole vahepeal muutunud. Toetatakse kolme tüüpi projekte: alla 50 € kogumahuga (toetuse ülempiir on 10 €), üle 50 € kogumahuga (toetuse ülempiir on u kuni 15€) ja suured teadmismahukad projektid. Fookus on uute toomiste käivitamisel, eesmärgiga saavutada Ida-Viru majanduse mitmekesistamist. Ettevõtlus- ja infotehnoloogiainistriiga on arutatud, et võiks eemaldada piirangu, et 1 taotlus ettevõtte kohta. Lähiajal kabinetis arutelul regionaalabi kaart alates 2022 – Ida-Virus jäävad määrad samaks kui seni.

Komisjoni liikmete poolt tõstatatud küsimused / seisukohad / arutelu:

1. *Küsimus:* Kas on plaanis seada ka ülemmäär teadusmahukatele projektidele?
Vastus: Pigem mitte.
2. *Küsimus:* Miks on siin ka teadmismahukus sees? Kuidas tõmmatakse piir TA meetme ja selle meetme vahele? Kas ettevõtte võib kahest kohast taotleda?
Vastus: Sõltub sellest, kui lähedal on idee kommertsfaasile – kui väga lähedal, siis sobiksid paremini siia meetmesse.
3. *Küsimus:* Kas oskame hinnata riski, et üks ettevõtte võtab erinevatele üksustele kogu summa ära – rajab 10 tsehhi ja küsib igale 15 mln (nt IVIA’l konsultatsioon ettevõttega, kes plaanib 1 mlrd mahus investeeringuid)? Peaks olema mingi kaitsemehhanism peal, et kogu toetus ei läheks ühte väravasse, muidu me ei saavuta mitmekesistamise eesmärki.
Vastus: Realistlik on, et mõni ettevõtte tuleb 2-3 projektiga. Filosoofiline küsimus, et kui tulemus tuuakse ära, kas siis on vaja piirata või mitte? Oluline ka, et oleks reaalsed projektid, ja ettevõtte on võimekas tulema taotlema 2-3 aasta jooksul.
4. *Küsimus:* Protsessis kaasatud olnud ettevõtted on hästi kursis arendatavate meetmetega ja jooksva taotlemise tõttu on neil eeliseiga stardipositsioon. Sellest tulenevalt, kas jooksev taotlemine pole diskrimineeriv, kuna osad ettevõtted on juba teadlikud, aga välisinvestorid mitte?
Vastus (Jaak Aab): Eelnev meetme teavitus on hädavajalik. Nt, Soome suursaadiku sõnul on huvi Ida-Virus tekkivate võimaluste suhtes suur, huvi ka täiendava info osas. Vajalik mõelda meil ka laiemat teavitust enne taotlemise käiku, et oleks kõigil võimalikel huvilistel olemas piisav baasinfo.
Vastus (Andres Kikas): Kindlasti vaja laiem infotegevus peale esimesest eelnõu versiooni ja eelnõustamine varakult käima.
Vastus (Sille Kraam): See on hindamise meetodika teema – seda tuleb põhjalikult läbi mõelda, et saada parim tulemus.
Vastus (Teet Kuusmik): EAS’i VIK välisesindajaid võiks kasutada ja riikides kohapeal tutvustada võimalusi. Jooksev taotlemine on oluline. Pigem ikka kehtestada piirang projekti arvu ettevõtte kohta, muidu riskid liiga suured. Nt Skeletoni olukord, mis

saaks jupitades kogu raha taotleda.

Vastus (Andres Kikas): 2-4 projekti ettevõtte kohta võib olla realistlik. Filosoofiline küsimus pigem: kas see on hea või halb, juhul kui tuuakse tulemust?

- MKM Majandusarengu osakonna ekspert Kaarel Lehtsalu tutvustas meetet „Ettevõtluse mitmekesistamise tugiteenused“:

Meetme sisu on vahepeal täpsustunud: 20 mln € on plaanis investeerida inkubatsioonikeskuste rajamisse (tööstusinkubaator Narva, ettevõtlus- ja loomemajanduse inkubaator Jõhvi), 5 mln € läheb nõustamis- ja teiste tugiteenuste arendamiseks. Tegevused viiakse ellu investeeringukava alusel; elluviijaks IVIA ja IVEK, samuti on meetme elluviimisega seotud kõik muud partnerid – SUE, Tehnopol, muud piirkondlikud ja üleriigilised tegijad. Esimesed tasuvusarvestused vaja teha inkubaatoritele.

Teet Kuusmiku täiendus: Inkubaatorite osas on juba 5 aa tehtud ettevalmistust. Tööstusinkubaatori järgi on vajadus selgelt olemas finantsajaloota välisinvestorite poolt, kuna see aitab neil oma tegevust käivitada – 3-4 aasta-pikkune ettevõtte arendamise vaheetapp, et ülesse ehitada oma krediit pankade silmis ning käivitada tegevus oma enda pinnal. Ettevõtlusinkubaatori idee on noorem; selles osas oleme vaatamas „Kood“ kooli ja TalTech Ida-Virumaa kolledži poole – eesmärgiks on saada sealsed lõpetajad oma tegevust kohapeal käivitama, luua selleks eeldused.

Komisjoni liikmete poolt tõstatatud küsimused / seisukohad / arutelu:

1. *Küsimus:* Sellised tegevused õnnestuvad, kui on üles ehitatud tugev haridussektor koos ettevõtlusõppega – kas olete nõus, et vajalik on paralleelselt panustada ka haridussüsteemi tugevdamisse, sh kõrgkoolis ettevõtlusõppesse?
Vastus: Ikka nõus, Ida-Virus noorte ettevõtlikkusega pikalt tegeletud.
2. *Küsimus:* Omafinantseeringu määr ja allikas on lahtised – mis saab, kui see tuleb nii kõrge, et Ida-Viru organisatsioonid ei suuda seda katta?
Vastus: Riigiabi vaates on lahenduse leidmine pooleli – otsime alles koos juristidega lahendust. Perioodi lõpus peavad olema tegevused isetasuvad.

- MKM Majandusarengu osakonna ekspert Kaarel Lehtsalu tutvustas meetet „VKE’de investeeringutoetus“:

Meede on oma olemuselt kasvutoetus, mitte starditoetus – arengutõuge tegutsevatele (vähemalt 2 aa tegevust kohapeal) ettevõtjatele, kellel on vaja teha arenguhüpe, ärimudeli muutus. Toetus kuni 500 000€. Sama ettevõtte saab taotleda mitu korda, aga eelmine samm peab olema lõpetatud. Väljundiks on u 75 projekti, u 50 ettevõtet kasusaajaks.

Komisjoni liikmete poolt tõstatatud küsimused / seisukohad / arutelu:

1. *Küsimus aruteluks (Kaarel Lehtsalu):* Kui sihiks on töökohade loomine, kas on mõistlik piirata meetme skooopi ainult seni Ida-Virumaal tegutsenutele?
Ettepanek (Margus Ilmjärv): Ka teiste ettevõtete siiatulek peaks olema võimalik.
Ettepanek (Meelis Tint): Kõik teised meetmed on loodud uute töökohtade loomiseks, see meede peaks aitama töökohtade säilimist (pigem palgafondi säilitamine). Seda teevad pigem kohalikud ettevõtted. Vaja täpsemalt kokku leppida peamine eesmärk ja sellest tulenevalt täpsustada tingimused.
Ettepanek (Jaak Aab): Mõttekoht, kas saab teha erinevaid ümbrikud Ida-Viru ja teiste piirkondade ettevõtetele.

- SOM Tööhõive osakonna nõunik Annika Sepp tutvustas meetet „Tööle asumise toetus ning täiendõppe toetamine põlevkivisektori töötajatele“:

Meede koosneb kahest osast:

- 1) ajutine sissetulekutoetus põlevkivisektori töötajatele, kes siirduvad uutele töökohtadele. Eesmärgiks on ajutiselt vähendada põlevkivisektorist lahkuvate töötajate eelneva ja uue sissetulekutaseme erinevusi. See motiveerib neid kiiremini uut tööd leidma, aidates ära hoida pikaajalist töötust. Toetusmeetme põhikomponent on põlevkivisektori endiste töötajate palgavahe osaline kompenseerimine teatud ajavahemiku jooksul;
- 2) ümber- ja täiendusõppeprogrammid, mis hõlmavad paremat täiendus-, ennetus- ja ümberõppepakumist, toetades põlevkivisektorist teistesse valdkondadesse lahkuvate inimeste sujuvat üleminekut või nende ümberprofileerimist samas ettevõttes. Meede on peamiselt suunatud põlevkivisektori praegustele ja endistele töötajatele.

Komisjoni liikmete poolt tõstatatud küsimused / seisukohad / arutelu:

1. *Küsimus:* Kas mõeldud on diferentseerimisele ka töö iseloomu (lihtsama töö korral pikem periood) alusel, mitte ainult staaži põhjal?
Vastus: Ei, pigem tahame tasandada palgataseme vahet – lihttöötajal on palgaerinevus väiksem kui oskustöötajal, kellel on palgakukkumine ilmselt suurem.
  2. *Küsimus:* Kuidas vältida ärakasutamist tööandja poolt - et toetuse arvelt ei makstaks vähem palka, sest nende lisatoetus on teada?
Vastus: Vaja mõelda, kuidas sellise tööandja poolse motivatsiooni teket vältida. Töötajatele ka Töötukassa poolt tugi ja nõustamine, mh et ta ei läheks kaasa sellise skeemiga. Seda, kuidas tingimustesse seda sisse kirjutada, vaja veel mõelda.
  3. *Küsimus:* Kas see on OK, et meetme tingimuste järgi võib uus töö asuda ka Tallinnas?
Kommentaar: Mõttekoht, jah. Toetus ei tohiks motiveerida inimeste varast lahkumist uutele jahimaadele.
  4. *Ettepanek:* Peaks ka hindama, kuidas koolitusmeetmed mõjutavad tööle asumist – ettevõtja ei peaks konkureerima doteeritud koolitustel käimisega, kuigi inimene võiks juba tööle minna.
  5. *Küsimus:* Kuidas tagatakse terviklik pakett, mis viib tööle jõudmiseni selgete ootustega ettevõttes, kes vastavate oskustega inimesi vajab?
Vastus: Kõiki olemasolevaid teenuseid saab kombineerida, tekivad lisavõimalused, alustades karjäärinõustamisest. Töötukassa kindlasti nõustab pöördujaid muudest võimalustest.
- Haridus- ja Teadusministeeriumi (edaspidi: *HTM*) Välisvahendite planeerimise juht Kristjan Sahtel tutvustas meedet „Ida-Viru täiendkoolituse mahu suurendamine ning uute tasemeõppe õppekavade arendamine ja käivitamine kutse- ja kõrghariduses“:

Meede on aktiivse arendamise faasis. Toetusmäärad on täpsustamisel; kasutatakse nii TART kui avatud taotlusvoore. Moodustatud on juhtrühm, konkreetset toetuse andmise tingimused saavad valmis 2022. a I kvartalis. Käivitamine 2022. a kevadel, alustamine 2022. a õppeaasta sügisel.

Komisjoni liikmete poolt tõstatatud küsimused / seisukohad / arutelu:

1. *Küsimus:* Mis on koolitajate koolitajale?
Vastus: Täiendkoolitajate koolitus, aga nõuab täpsustamist.
2. *Küsimus:* Meetme eelarve on päris suur. Kuidas jaguneb toetus erinevate eesmärkide ja tegevuste vahel?
Vastus: Eelarve täpsustub lähikuudel.
3. *Küsimus:* Mis on eesti keele õppe roll plaanides, mida on plaanis eesti keele õppe tugevdamise tegevuste all?
Vastus: Tasemeõppes on eesti keele õpe integreeritud õppesse, täiendõppes kakskeelsed kursused lähtuvalt õppe sisust (nt erialakeel).
Kommentaar (Mare Roosileht): Lihtsalt eesti keelt eraldi pakkuda ei ole vaja, see on

õppesse juba praegu sisse integreeritud nii taseme- kui täiendõppes.

Kommentaar (Piret Hartman): Protest – kutseõppes ei omandata piisavat eesti keelt, et oma erialal töötada. Peaks spetsialiseeruma, pakkuma sihtgrupele eraldi disainitud õpet, mitte pakkuda kõigile sama lahendust.

Kommentaar (Tõnis Seesmaa): Juba põhikoolist tullakse kutsekooli väga madala keeleoskusega, seega probleem juba varasemas haridusetapis, kui kutsekoolis.

Vastus: Keeleõppe teemat vaja täiendavalt arutada meetme juhtrühmas.

4. *Küsimus:* Meetme sisu tundub suhteliselt hõre veel. Kas lähiajal vaja lisasisend kolledžitelt, et muuta meetme sisu tihedamaks?

Vastus: Kolledžite visioonipaberid esitatud, meetme juhtrühmas läbitöötamisel.

Kommentaar (Tõnis Seesmaa): Ettevõtetele toetuse andmise ajal oleks vaja teada, millise kvalifikatsiooniga töökohad tekivad meetmetes – siis saab vajalikke haridusprogramme planeerida.

Kommentaar (Jaak Aab): Kindlasti on vaja arutada haridusasutustega ja ettevõtjatega.

3. Ettevõtluse teadmusmahukuse kasvatamise toetusmeetme arutelu

MKM Majandusarengu osakonna ekspert Kaie Nurmik ning HTM Teadus- ja arendustegevuse poliitika osakonna nõunik Toomas Murulo tutvustasid MKM ja HTM vastavaid nägemusi „Ettevõtluse teadmusmahukuse kasvatamise toetusmeetmest“.

Kaie Nurmik (MKM):

- MKM nägemuse keskmes on ettevõtete teadmusmahukuse kasvu toetamine. Eesmärgiks on Ida-Viru majandusmudeli mitmekesistamine ning uute töökohtade loomine. Nii tekib kohapealsetest ettevõtetest kliendid kohalikele TA asutustele.
- Eeltööna oli läbi viidud ideekorje – 1,5 mlrd väärtuses ideid, millest 800 mln jäi pk seose tõttu välja. Alles jäänud ideid grupeeriti 4 alamteemasse: taastuvenergeetika, keemia, tööstus 4.0, muud teemad. Siis toimusid 3 temaatilist fookusrühma, kus testiti erinevate tegevuste prioriteetsust. Fookusrühmades ühisosa ei leitud, kuid kõige olulisemaks peeti ettevõtete pilootaristu arendamist, millele järgnesid teadus-arendus tegevused, kompetentsikeskused, eriuuringud ja akadeemilised uuringud, klastrid.
- On olemas idee rakendada boonuste süsteemi, et stimuleerida ettevõtete konsortiume ning koostööd TA asutustega, eriti piirkonnas tegutsevatega. Kolmandaks boonuseks võiks olla Eestis väljaarendatud tehnoloogiate kasutamine.
- Meetme sihtrühmaks on ainult energeetika või tööstusettevõtted. Tegu on kompleksmeetmega, kust saab toetust taotlelda nii eeluuringuteks, piloottehasteks jms. Erinevus Suurinvesteeringu meetmest on see, et seal peab piloottehase rajamisega kaasnema töökohtade loomine, siin piisab aga vaid teadus-arenduse tegevuste lisandumisest.

Toomas Murulo (HTM):

- HTM nägemuse keskmes on kompetentsikeskus, mis töötab kõrgkoolide ja TA-asutuste konsortiumina Ida-Virumaal. Kompetentsikeskuse keskseks vedajaks saab olema Ida-Virumaa Ettevõtluskeskus (IVEK), keda nõustab Ida-Viru Teadusnõukogu.
- Meetme raames luuakse kompetentsikeskuse näol platvormi ühisalgatusteks, sh tehnoloogiateadlikkuse tõstmiseks, tutvustamiseks ja katsetusteks. Toetatavate tegevuste seas on: Demoalad – jutuks olnud nt Kohtla-Järve VIDRIK ja Narva tööstusinkubaator (vaja on sünergia läbi kaaluda); uurimisgrandid; välistippude kaasamine uurimisvaldkondade edendamiseks; ühislaborite täiendamine ja loomine, siirdeprotsesside seire ja hindamine; ettevõtete ühishuvidest lähtuv TA tegevus.
- Kompetentsikeskus saaks nõustada ka teadmusmahukuse meetme taotlejaid.

Komisjoni liikmete poolt tõstatatud küsimused / seisukohad / arutelu:

1. *Küsimus / kommentaar (Jaak Aab)*: Ka suurte rahade puhul on sama probleem, et kuidas TA rahad linkida ettevõtlusega ja tuua neid regioonidesse. Me ei taha toetada neid meetmeid, mis regioonidesse ei jõua. Kuidas suured rahad toetavad Ida-Virumaad?
Vastus (Toomas Murulo): Sünergia muude allikatega on olemas: Astra, sektorite vaheline mobiilsus.
Vastus (Kaie Nurmik): Tahame toetada selliseid projekte, millel on laiem mõju. Mõju avaldumise hindamine on aga keerukam, kui ettevõtetel on mitu tegutsemiskohta. Vaja mõelda, kuidas toetada mõjust lähtuvalt, mitte peakontori aadressist lähtuvalt.
2. *Kommentaar*: Kahju, et selline tulemus. Fookusgruppide arutelu meetod oli pigem ülesse ehitatud vastandumisele, mitte ühisosa leidmisele ja koostöömeetmetele ettevõtete ning TA asutuste vahel. Oleksin teistmoodi teinud: ühisosa otsinud tööstusharude kaupa (nt kas vesinik on teemaks või mitte). Kui on aga kaks meetet, siis igal juhul peab mõlemas olema Ida-Viru spetsiifikat, MKM ei peaks tegema Ida-Viru RUP'i ilma mingi fookuseta. Kompetentsikeskuse kontseptsiooni töölepanek on ajamahukas, ning seda ideed on vaja edasi arendada, et see poleks pelgalt konsultantide palgaprojekt, vaja teha rohkem tööd sünergia loomiseks.
Vastus (Kaie Nurmik): RUP on rakendusuringutele, Ida-Viru ÖÜF TA meede on aga kompleksmeede, milles ühe tegevusena komplektist sees ka pilootaristu, mida mujal pole, samuti saab kombineerida erinevat tüüpi tegevusi.
Küsimus: Lihtsalt piloodid juurde ja see ongi eristumine?
Vastus (Kaie Nurmik): Tahame ka teatud valdkondi ainult. Neljast valdkonnast on „muu“ peamiselt tööstus ja IKT, mida ju välistada ei saa.
Vastus (Toomas Murulo): Kompetentsikeskus peakski olema püsiv platvorm ühiste teemade arutamiseks, mis jääks püsivalt toimima ka peale perioodi lõppu.
3. *Küsimus (Piret Hartman)*: Miks loome eraldi institutsiooni, mitte ei tugevda kolledžeid? Ettevõtluse mitmekesistamise meetmes on ette nähtud 2 inkubaatorit – miks sinna ei looda juurde TA taristut?
Vastus (Hardi Murula): Kompetentsikeskuse mõte on selles, et olla „hub“ ja kaasata vajalikku teadmist kõigist TA-asutustest, ka väljastpoolt Eestit. Nii et kohalike kolledžeid toetatakse kaudselt küll.
Vastus (Mare Roosileht): Piirkondlik kompetents jääbki kolledžitesse. Kompetentsikeskus on pigem tellimuskeskuse rollis.
Kommentaar (Margus Ilmjärv): Vaja on toetada ettevõtteid nende probleemide lahendamisel – MKM tegevus on sellele lähemal. Eesti Kaubandus- ja Tööstuskoda toetab 40/10mln jaotust.
Kommentaar (Ivan Sergejev): MKM meede tundub olevat ettevõtete intellektuaalomandi tootmisele suunatud, mis on kasulik eelkõige võimekamate ettevõtete jaoks; väikeettevõtjate muresid lahendaks pigem ära kompetentsikeskus, mis juhendaks ja toetaks neid.
Vastus (Meelis Tint): Pessimistlik kompetentsikeskuse osas, sest teenus jääks ikkagi kaugele. Väikeettevõtete muresid lahendaks pigem inkubaator, kuna selle teenused on lihtsamini ja laiemale seltskonnale vastuvõetavad. Aastaid tagasi oli Ida-Virumaal loodud inkubaatoreid ning siis nad ei töötnud; praeguseks on ettevõtluse ökosüsteem arenenud ja inkubatsioon töötaks palju paremini. Küsimus vastu: kust tekib kompetentsikeskusesse kompetentne töötajaskond? On oht, et inimesed jäävad pendeldama Tallinna vahet, olles enamasti seal kodukontoris.
Vastus (Mare Roosileht): Inkubaator vajab samamoodi inimesi. Targad inimesed tuleks küll piirkonda, aga neil on vaja väljakutseid.
4. *Kommentaar (Sille Kraam)*: Nõus, et on vaja tekitada nõudluse poolt, aga mitte jagades raha 50/50 põhimõttel. Teadmusmahukuse kasv toimub eelkõige läbi ettevõtete arendustegevuse. Läbi ettevõtete tellimusi arenevad ka ülikoolid. Mis seos on rohetehnoloogiate keskusel ja plaanitaval kompetentsikeskusel? Vahendusorganisatsioon ei peaks olema liiga palju.
5. *Küsimus*: Kes oskab vastata, kas Ida-Virumaal oleks perspektiivne arendada nt vesiniku tehnoloogiat?
Kommentaar (Jaak Aab): VV rohepoliitika komisjonis räägiti küll vesinikust ning mainiti ka ÖÜF'i.
Vastus (Hallar Meybaum): Energeetilistel eesmärkidel ei ole vesinikku vaja. Keemiatööstus saaks aga vesinikku kasutada küll nt metanooli tootmisel – vot see

oleks teadmusmahukus! Küsimus vastu: kuidas mõõta teadmusmahukust, mis on hindamise kriteeriumid? Miks üldse peaks tekkima teadmusmahukus just Ida-Virumaale, Eesti on ju nii väike? Saan aru, et praegu ei ole meetmel selget eesmärki ega viisi selle efektiivsust mõõta, põhi asi, et midagi tehakse.

Vastus (Kaie Nurmik): MKM siht, et projekti lõpptulemusena tekiks uued tooted-teenused ja töökohad. Kui projekti raames ei õnnestu leida sobivat tehnoloogilist lahendust, siis ei sanktsioneerita, aga sanktsioon siis, kui leitakse tehnoloogiline lahendus, aga investeeering ei järgne.

Kommentaar (Tõnis Seesmaa): Kes hindaks kompetentsikeskuses, et valitav suund on õige? Kunagi tahtsime haruldaste muldmetallide kompetentsikeskust, aga EAS pidas perspektiivituks – praeguseks on olukord teine. Vaja ideed ikkagi täpsemalt määratleda. Tipteadlased asuvad ikkagi pigem suuremates linnades. Vaja ka ammoniaagi ja vesiniku seoste arendamist. Gaasitaristu kasutamine vesiniku tarbeks.

Vastus (Mare Roosileht): Selle meetme raames teeks uurimissuundade defineerimisel sisulisi valikuid tööühm, mille koosseisus oleks esindatud nii Ida-Viru TA asutused ja ettevõtjad.

6. *Ettepanek (Erik Puura):* Kompetentsikeskuse kontseptsioon on vaja selgelt kirja panna. Samuti vaja on 2 meetme sünergiat otsida. Paljud ettevõtted tulevad küll otse ülikooli juurde, aga vaja on ühismõtlemist, et tekiks terviklik tarneahel.

7. *Küsimus:* Teadusnõukogu pakkus välja ülemineku siirde-kompetentsikeskuse idee. Kas see on pigem kõrvalmõte või meetme oluline osa?

Vastus (Toomas Murulo): Siirde-keskus on meetme oluline osa.

4. Üldised küsimused, koosoleku kokkuvõtted

Teet Kuusmik esitas ettepaneku:

- On vaja juba praegu järjest rohkem kommunikeerida ÕÜF meetmete tingimusi, et ettevõtted valmistuks taotluste esitamiseks;

Hardi Murula andis ülevaate 28.09 Ida-Viru õiglase ülemineku platvormi koostumisest:

- Platvormi liikmed tutvusid ÕÜF kavandatud meetmetega. Platvorm leiab, et meetmetega on võimalik edasi minna. Vaja on täpsustada tingimusi ja arutama läbi mõned küsimused;
- Oluline, et oleks paindlikkus ÕÜF siseselt raha ringi suunata kui rakendamise protsessis selgub, et kuskil on raha üle või puudu. Selles võiks riigihalduse ministril olla suunav roll;
- Õiglase ülemineku mehhanismi II samm – peaks juba selle aasta lõpuks selgeks saama, kuidas ja mis tingimustel saavad ettevõtted ÕÜ II sammast kasutada.

Riigihalduse minister Jaak Aab tegi koosoleku kokkuvõtte:

- ÕÜF II samba staatust uurime;
- ÕÜF kava ja meetmete muudatuste ettepanekud esitatakse kaalumiseks VV'le;
- Pidage meeles, et ÕÜ komisjon jääb töötama kuni ÕÜF rakendamise protsessi lõpuni;
- Palun meetmeomanikel suhelda omavahel. Loodan, et saite koosolekust head sisendit, mida arutada ja meetmetesse integreerida;
- Juhtkomisjoni liikmete poolt ootame kirjalikku tagasisidet meetmekaartidele 15.10'ks.

(allkirjastatud digitaalselt)

Jaak Aab

Koosoleku juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)

Ivan Sergejev

Protokollija